

ЛИТОВСКИЙ ВѢСТНИКЪ.

ОФИЦИАЛЬНАЯ

ГАЗЕТА.

№

18.

KURJER LITEWSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. Пятница. 4-го Марта — 1838 — Wilno. Piątek. 4-go Marca.

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 25-го Февраля.

Высочайшій Рескриптъ,

Совѣту Женскаго Патріотическаго Общества.

Возлюбленнѣйшая дочь Моя, Великая Княжна ОЛЬГА НИКОЛАЕВНА, изъявила Мнѣ желаніе свое принять дѣятельное участіе въ трудахъ Патріотическаго Общества. Удовлетворю столь отрадному для Меня стремленію Ея къ подвигамъ благотворенія; но желая, чтобы оно направляемо было навыкомъ, основаннымъ на опытѣ, Я, съ согласія Государя Императора, предлагаю Совѣту Патріотическаго Общества, принять Ея Императорское Высочество въ число своихъ Дѣйствительныхъ Членовъ, съ предоставленіемъ Ея вѣдѣнію той части сей столицы съ ея школою, которая остается безъ прямаго попечительства, по случаю увольненія или отсутствія нѣкоторыхъ Членовъ Общества. Я надѣюсь, что Патріотическое Общество въ семь назначеній увидитъ новое доказательство особеннаго вниманія Государя Императора и Моего къ трудамъ его, на пользу общую посвящаемымъ, и залогъ всегдашняго Моего благоволенія.

На подлинномъ Собственною Ея Императорскаго Величества рукою подписано:
АЛЕКСАНДРА.

С. Петербургъ,
1-го Января 1838.

Донесеніе Совѣта Женскаго Патріотическаго Общества Ея Императорскому Величеству.

Всемилоствѣйшая Государыня!

Ваше Императорское Величество Всемилоствѣйше соизволили назначить Ея Императорское Высочество Государыню Великую Княжну ОЛЬГУ НИКОЛАЕВНУ въ Дѣйствительные Члены С. Петербургскаго Женскаго Патріотическаго Общества. Совѣтъ онаго съ благодарностію и благоговѣніемъ приемиетъ сіе новое свидѣтельство Монаршаго къ нему благоволенія.

Вполнѣ убѣжденный, что изъявленное Ея Императорскимъ Высочествомъ желаніе участвовать въ занятіяхъ Общества, возникло въ юномъ сердцѣ Государыни Великой Княжны отъ лестнаго вниманія Августѣйшихъ Ея Родителей къ трудамъ онаго, Совѣтъ ни чѣмъ не можетъ приличіемъ и вѣрнѣе выразить полной своей признательности, какъ торжественнымъ обѣтомъ съ прежнимъ усердіемъ продолжать на пользу общую труды свои, которые нынѣ вознаграждены столь милостивымъ благоволеніемъ Ихъ Императорскихъ Величествъ.

Совѣтъ, изъявивъ чувства вѣрноподданнической благодарности за Высочайшее назначеніе Ея Императорскаго Высочества Государыни Великой Княжны ОЛЬГИ НИКОЛАЕВНЫ въ Дѣйствительные Члены Общества, будетъ имѣть счастье донести Ваше-

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Sankt-Petersburg, 25-go Lutego.

NAJWYŻSZY RESKRYPT,

Do Rady Patryotycznego Towarzystwa Dam.

Najukochańsza córka MOJA, WIELKA XIĘŻNICZKA OLGA NIKOŁAJEWNA, oświadczyła Mi swoje życzenie przyjąć czynne uczestnictwo w pracach Towarzystwa Patryotycznego. Zadość czynię tak pocieszającą dla MNIE JEJ skłonności ku dziełom dobroczynnym; ale pragnąc, żeby skłonność ta kierowaną była nawyknięciem, na doświadczeniu opartém, za zgodzeniem się CESARZA JEJ MOŚCI, polecam Radzie Towarzystwa Patryotycznego, przyjąć JEJ CESARSKĄ WYSOKOŚĆ do liczby swoich Rzeczywistych Członków, z oddaniem pod JEJ wiedzę tej części stolicy tutejszej z jej szkołą, która zostaje bez wyraźnej opieki, z powodu uwolnienia albo nieobecności niektórych Członków Towarzystwa. Spodziewam się, że Towarzystwo Patryotyczne w naznaczeniu tém, ujrzy nowy dowód szczególnych względów CESARZA JEJ MOŚCI i MOICH ku jego pracom, dla dobra powszechnego poświęcanym, i rękojmą statecznej MEJ przychylności.

Na autentyku Własną JEJ CESARSKIEJ MOŚCI ręką podpisano:
ALEXANDRA.

St. Petersburg,
1-go Stycznia 1838 roku.

Doniesienie Rady Patryotycznego Towarzystwa Dam NAJJAŚNIEJSZEJ CESARZOWEJ JEJ MOŚCI.

Najmiłościwsza Pani!

WASZA CESARSKA MOŚĆ Najtąskawiej raczyła przeznaczyć JEJ CESARSKĄ WYSOKOŚĆ WIELKĄ XIĘŻNICZKĘ OLGĘ NIKOŁAJEWNĘ do liczby Rzeczywistych Członków St. Petersburgskiego Patryotycznego Towarzystwa Dam. Rada jego z wdzięcznością i głębokim uszanowaniem przyjmuje nowy ten dowód MONARSZEJ ku niemu przychylności.

Będąc zupełnie przekonana, że oświadczona przez JEJ CESARSKĄ WYSOKOŚĆ chęć uczestniczenia w zatrudnieniach Towarzystwa zrodziła się w młodym sercu WIELKIEJ XIĘŻNICZKI JEJ MOŚCI ze względów tąskawych NAJJAŚNIEJSZYCH JEJ RODZICÓW ku jego pracom, Rada niczem nie może stosowniej i wierniej wyrazić zupełnej swojej wdzięczności, jak w uroczystym ślubie, z dawną gorliwością, przedłużyć dla dobra powszechnego swe prace, które teraz zostały wynagrodzone tak tąskawemi względami NAJJAŚNIEJSZYCH CESARSTWA ICH MOŚĆ.

Rada, wypurzywszy uczucia wiernych poddanych wdzięczności za Najwyższe przeznaczenie JEJ CESARSKIEJ WYSOKOŚCI WIELKIEJ XIĘŻNICZKI OLGI NIKOŁAJEWNY do liczby Rzeczywistych Członków Towarzystwa, będzie miała szczęście donieść WASZEJ CE-

му Императорскому Величеству о распоряженіяхъ своихъ, кои по сему случаю сдѣланы будутъ.

Подлинное подписали:

Предсѣдательница Агапоклея Сухарева.

Марія.

Княгиня Варвара Голицына.

Графиня Софія Борхъ.

Александра Сенявина.

Баронесса Ольга Мейендорфъ.

Клеопатра Клеймichel.

Графиня Екатерина Салтыкова.

Александра Алферовская.

Autentyk podpisały:

Prezydentka Agatohlea Sucharewa.

Marya.

Xiężna Barbara Golicynowa.

Hrabina Zofia Borch.

Alexandra Sieniawinowa.

Baronowa Olga Meyendorf.

Kleopatra Kleinmichel.

Hrabina Katarzyna Saltykowa.

Alexandra Alferowska.

Высочайшимъ Приказомъ, 12-го Февраля, назначены Флигель-Адъютантами къ Его Императорскому Величеству, Лейбъ-Гвардіи Преображенскаго полка: состоящій при Его Императорскомъ Высочествѣ Наслѣдникъ Цесаревичъ, Полковникъ *Назимовъ*, и Капитанъ *Чернышевъ*, съ оставленіемъ перваго изъ нихъ при Его Высочествѣ; Лейбъ-Гвардіи Семеновскаго полка Капитанъ *Назимовъ 1-й* и Адъютантъ Командира 6-го Пѣхотнаго Корпуса, Генераль-Адъютанта Нейдгарта, Кавалергардскаго Ея Величества полка Штабсъ-Ротмистръ Графъ *Тизенгаузенъ*.

— Высочайшимъ Приказомъ, 13-го Февраля, Командиръ 1-го Малороссійскаго Казачьяго полка, Полковникъ *Ращевскій* уволенъ отъ службы, за ранами, Генераль-Маіоромъ, съ мундиромъ и пенсіономъ полнаго оклада, определеннаго Уставомъ 6-го Декабря 1827 года.

— Въ *Journal de St. Pétersbourg* напечатано: Высочайшимъ Приказомъ, 15-го Февраля, Командиръ 2-й Гвардейской Кирасирской бригады, Генераль-Маіоръ *Захаржевскій 2-й*, назначенъ Санктпетербургскимъ Комендантомъ, на мѣсто умершаго Генераль-Адъютанта Мартынова.

— Сенаторъ Дѣйствительный Тайный Совѣтникъ *Васильчиковъ*, Всемилостивѣйше уволенъ отъ службы, по прошенію.

— Президентъ Гофъ-Интендантской Конторы Графъ *Кутайсовъ* Всемилостивѣйше уволенъ, по прошенію его, отъ сей должности, съ сохраненіемъ званія Оберъ-Гофмейстера Двора Его Императорскаго Величества.

— Состоящій въ должности Гофмейстера Двора Его Императорскаго Величества и Вице-Президентъ Гофъ-Интендантской Конторы, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ *Щербининъ*, Всемилостивѣйше уволенъ, по прошенію его, вовсе отъ службы.

— Оберъ-Шталмейстеру Князю *Долгорукову* и Члену Кабинета, Дѣйствительному Статскому Совѣтнику *Семяшину*, Высочайше повелѣно исправлять должности: первому Президента, а послѣднему Вице-Президента Гофъ-Интендантской Конторы, съ оставленіемъ обоихъ и при прежнихъ должностяхъ.

— Состоящему по особымъ порученіямъ при Военномъ Министрѣ, Церемоніймейстеру, Дѣйствительному Статскому Совѣтнику *Никитѣ Всеволожскому*, Высочайше повелѣно быть Членомъ Кабинета Его Императорскаго Величества, съ оставленіемъ и Церемоніймейстеромъ.

— Его Императорское Величество Высочайше повелѣтъ соизволилъ Сенатору, Тайному Совѣтнику Князю *Голицыну*, присутствовать въ 8-мъ Департаментѣ Правительствующаго Сената.

— Его Императорское Величество, изъ двухъ избранныхъ Псковскимъ Дворянствомъ Кандидатовъ, Высочайше изволилъ утвердить въ званіи Псковскаго Губернскаго Предводителя Дворянства, Коллежскаго Совѣтника *Крекшина*.

— Управление Временною Контрольною Коммиссіею по части Артиллерійской и Инженерной Высочайше повелѣно возложить на Управляющаго особою экспедиціею при Государственномъ Контролѣ, Статскаго Совѣтника *Фіалковскаго*, а затѣмъ управление помянутою Экспедиціею поручить Оберъ-Контролеру Контрольнаго Департамента Военныхъ отчетовъ, Надворному Совѣтнику *Булгакову*.

— Московскимъ Вице-Губернаторомъ Всемилостивѣйше повелѣно быть Адъютанту Московскаго Военнаго Генераль-Губернатора, Кавалергардскаго Ея Императорскаго Величества полка Ротмистру *Новосильцову*, съ переименованіемъ его въ Коллежскіе Совѣтники. (С. П.)

— По Указу Его Императорскаго Величества, Правительствующій Сенатъ слушалъ предложеніе Министра Юстиціи, Господина Тайнаго Совѣтника и Кавалера Дмитрія Васильевича Дашкова, при которомъ предлагаетъ Правительствующему Сенату къ надлежащему исполненію списокъ съ Высочайше подтвержденнаго мнѣнія Государственнаго Совѣта, о подсудности обывателей Имперіи и Царства Польскаго

sarskiej Mości o swych rozporządzeniach, które z tej okoliczności będą uczynione.

Przez Najwyższy Rozkaz dzienny, 12-go Lutego, mianowani Skrzydłowymi Adjutantami Jego Cesarskiej Mości, Prebrażeńskiego półku Gwardyi: zostający przy Jego Cesarskiej Wysokości Następcy Cesarzewiczu, Półkownik *Nazimow*, i Kapitan *Czernyszew*, z zostawieniem pierwszego z nich przy Jego Wysokości; Kapitan Siemionowskiiego półku Gwardyi *Nazimow 1szy* i Adjutant Dowódcy 6-go Korpusu Piechoty, Jenerał-Adjutanta *Nejdgarda*, Sztabs-Rotmistrz półku Kawalergardów Cesarzowej Jej Mości *Hrabia Tizenhausen*.

— Przez Najwyższy Rozkaz Dzienny, 13-go Lutego, Dowódca 1-go Małorossyjskiego półku Kozackiego, Półkownik *Raszewski* uwolniony ze służby, z przyczyną ran, w randze Jenerał-Majora, z mundurem i pensją zupełnego wyznaczenia, podług Ustawy 6-go Grudnia 1827 roku.

— W *Journal de St-Petersbourg* czytamy: Przez Najwyższy rozkaz dzienny, 15-go Lutego, Dowódca 2-ej brygady Kiryssyerów Gwardyi, Jenerał-Major *Zacharzewski 2 gi*, назначony Komendantem Sanktpetersburskim, na miejsce zmarłego Jenerał-Adjutanta *Martynowa*.

— Senator Rzeczywisty Radzca Tajny *Wasilczykow*, Najtąskawiej uwolniony ze służby, na własną prośbę.

— Prezydent Intendencji Kantoru Dworu, *Hrabia Kutajsov*, Najtąskawiej uwolniony, na własną prośbę, od tego obowiązku, z zachowaniem nazwania Wielkiego Mistrza Dworu Jego Cesarskiej Mości.

— Zostający w obowiązku Mistrza Dworu Jego Cesarskiej Mości i Vice-Prezydent Intendencji Kantoru Dworu, Rzeczywisty Radzca Stanu *Szczerbini*, na własną prośbę, Najtąskawiej zupełnie uwolniony ze służby.

— Wielkiemu Koniuszemu Xięciu *Dothorukowu* i Członkowi Gabinetu, Rzeczywistemu Radzcy Stanu *Sieniawinowi*, Najtąskawiej rozkazano sprawować obowiązki: pierwszemu Prezydenta, a ostatniemu Vice-Prezydenta Intendencji Kantoru Dworu, z zostawieniem obu i na obowiązkach dotychczasowych.

— Zostającemu do szczególnych poleceń przy Ministrze Wojny, Mistrzowi Obrzędów, Rzeczywistemu Radzcy Stanu *Nikicie Wsiewołożskiemu*, Najtąskawiej rozkazano być Członkiem Gabinetu Jego Cesarskiej Mości, z pozostaniem i Mistrzem obrzędów.

— Jego Cesarska Mość Najwyżej rozkazać raczył Senatorowi, Radzcy Tajnemu Xięciu *Golicynowi*, zasiadać w 8-m Departamencie Rządzającego Senatu.

— Jego Cesarska Mość, z dwóch wybranych kandydatów przez Pskowskie Dworzaństwo, Najwyżej raczył utwierdzić na urzędzie Pskowskiego Gubernialnego Marszałka Dworzaństwa, Radzcę Kollegialnego *Krekyszyna*.

— Zarząd Czasową Kommissją Kontrolli części Artilleryjskiej i Inżyniernej Najwyżej rozkazano włożyć na Zarządzającego osobną expedycją przy Kontrolerze Państwa, Radzcę Stanu *Fiałkowskiego*, a zatęm zarząd pomienionej Expedycyi poruczyć Ober-Kontrolerowi Departamentu Kontrolli rachunków wojskowych, Radzcy Dworu *Buňakowu*.

— Moskiewskim Vice-Gubernatorem Najtąskawiej rozkazano być Adjutantowi Moskiewskiego Wojennego Jenerał-Gubernatora, Rotmistrzowi półku Kawalergardów Cesarzowej Jej Mości *Nowosilcowi*, z mianowaniem go Radzcą Kollegialnym. (P. P.)

— Wedle Ukazu Jego Cesarskiej Mości, Rządzący Senat słuchali przełożenia Ministra Sprawiedliwości, Pana Radzcy Tajnego i Kawalera *Dymitra Wasilewicza Daszkowa*, przy którym podaje Rządzącemu Senatowi do należytego wypełnienia kopią Najwyżej utwierdzonej Opinii Rady Państwa, o podsądności obywateli Cesarstwa i Królestwa Polskiego w sprawach procesowych, dodając, że takąż kopia, dla podania do wy-

въ дѣлахъ тяжбныхъ, присовокупляя, что таковой же списокъ для обращенія къ исполненію въ Царствѣ, какъ увѣдомиль его Господина Министра, состоящій въ должности Государственнаго Секретаря, препровожденъ отъ него къ Министру Статъ-Секретарю, Графу Грабовскому. *Въ означенномъ же мѣстѣ изъяснено:* Государственный Советъ въ Соединенныхъ Департаментахъ Законовъ и дѣлъ Царства Польскаго и въ Общемъ Собраніи, рассмотрѣвъ представленіе Министра Юстиціи, о подсудности обывателей Россійской Имперіи и Царства Польскаго въ дѣлахъ тяжбныхъ, и сообразивъ оное съ бывшими прежде по сему предмету предположеніями и съ примѣчаніями Совета Управленія Царства, *положилъ:* постановить въ семь отношеніи слѣдующія правила: 1) Дѣла вотчинныя, возникшія между обывателями Имперіи и Царства, разсматривать въ Присутственныхъ мѣстахъ того края, гдѣ находится спорное имѣніе, въ чемъ бы оное ни состояло. 2) Иски жителей Имперіи и Царства, въ случаѣ неисполненія совершаемыхъ между ними долговыхъ обязательствъ, договоровъ и иныхъ письменныхъ актовъ, если они будутъ содержать въ себѣ: а) обеспеченіе на имѣніи, состоящія въ томъ или другомъ краѣ, или б) поручительство лицъ, имѣющихъ гдѣ либо постоянное пребываніе, производить: *въ первомъ* случаѣ, въ судебныхъ мѣстахъ того края, гдѣ состоитъ имѣніи, служащія обеспеченіемъ; *во второмъ*, при несостоятельности отвѣтчика или должника, тамъ, гдѣ находятся поручители, или гдѣ состоитъ ихъ имѣніи. 3) Если письменныя обязательства, договоры и акты, заключенныя съ жителями Имперіи и Царства, будутъ безъ всякаго обеспеченія и поручительства, то, при неисполненіи ихъ, иски производить, по усмотрѣнію истца, или 1) тамъ, гдѣ находится на лицо отвѣтчикъ, или 2) тамъ, гдѣ должно производиться исполненіе обязательства, либо договора. 4) Когда же въ актѣ постановлено будетъ иное условіе о мѣстѣ и способѣ разбирательства, могущихъ возникнуть по онымъ спорамъ, въ такомъ случаѣ иски производить тамъ, гдѣ назначено будетъ по взаимному согласію. 5) Дѣйствительность долговаго обязательства, договора или иного акта, опредѣляется на основаніи законовъ того края, по узаконеніямъ и формамъ коихъ акты были совершены. Если же актъ предъявленъ будетъ ко взысканію не въ томъ краѣ, гдѣ оный совершенъ, и со стороны отвѣтчика возникнетъ о формальности совершенія акта споръ, то истецъ обязанъ представить удостовѣреніе, что актъ составленъ сообразно съ законами и формами другаго края. Удостовѣреніе таковое выдается тѣмъ судебнымъ мѣстомъ, которому непосредственно подвѣдомственъ судъ, самый актъ совершавшій; если же актъ совершенъ не въ судѣ, а у Нотаріуса или Меклера, — то Гражданскимъ Судомъ первой степени. Въ предупрежденіе подлога, свидѣтельство подлинности и удостовѣренія судебного мѣста производится порядкомъ, въ слѣдующей статьѣ означеннымъ. 6) Рѣшенія Присутственныхъ мѣстъ какъ Имперіи, такъ и Царства, по дѣламъ вотчиннымъ и исковымъ, производятся въ исполненіе въ томъ краѣ, гдѣ оныя производились. Но когда по рѣшеніямъ судебныхъ мѣстъ въ дѣлахъ исковыхъ, положено будетъ взысканіе, а имѣніи, съ коего можно было бы оное произвести, въ томъ краѣ находится не будетъ, между тѣмъ какъ въ другомъ краѣ истецъ укажетъ принадлежащее отвѣтчику имѣніе, — въ такомъ случаѣ рѣшеніе приводить въ исполненіе въ томъ краѣ, гдѣ состоитъ имѣніе, и въ порядкѣ, законами того края установленномъ. При чемъ наблюдать слѣдующее: *Въ Царствѣ*, вошедшія въ законную силу рѣшенія, состоявшіяся въ судебныхъ мѣстахъ Имперіи, исполнять по просьбѣ истца, Предсѣдателямъ подлежащихъ судовъ. Для сего истецъ обязанъ предварительно испросить, изъ судебного мѣста Имперіи, засвидѣствованную на законномъ основаніи копию съ опредѣленія, съ надписью въ томъ, что объ исполненіи онаго предоставляется ему просить въ Царствѣ Польскомъ, таковую копию и имѣть оныя приложить къ своей просьбѣ. Подписи лицъ, свидѣтельствующихъ копию, удостовѣряются мѣстнымъ Начальникомъ Губерніи, который о каждомъ таковомъ удостовѣреніи увѣдомляетъ Правительственную Комиссію Юстиціи, а сія послѣдняя, съ своей стороны, даетъ о томъ знать Предсѣдателю надлежащаго Суда. *Въ Имперіи*, рѣшенія Судебныхъ мѣстъ Царства, исполненію подлежащія, приводить въ дѣйствіе также по просьбѣ истца, подлежащимъ мѣстамъ, съ представленіемъ тѣхъ самыхъ документовъ. Подписи лицъ, свидѣтельствующихъ копию, съ судебного рѣшенія, удостовѣряются въ Царствѣ Правительственною Комиссіею Юстиціи, которая о таковомъ удостовѣреніи увѣдомляетъ Начальника той Губерніи, въ коей должно про-

пѣненія въ Крѣлевствѣ, какъ увѣдомиль тогожъ Пана Министра, zostający w obowiązku Sekretarza Państwa, przesłana przezeń została do Ministra Sekretarza Stanu, Hrabiego Grabowskiego. *W pomienionej opinii wyrażono:* Rada Państwa na połączonych Departamentach Praw i interesów Królestwa Polskiego i na Powszechném Zebrańniu, rozpatrzywszy przedstawienie Ministra Sprawiedliwości, o podsądności obywateli Cesarstwa Rosyjskiego i Królestwa Polskiego w sprawach proceduralnych, i porównawszy ją z byłemi uprzednio w tej rzeczy projektami i z uwagami Rady Administracyjnej Królestwa, *uchwaliła:* postanowić w tym względzie pravidła następujące: 1) Sprawy o dziedzictwo, nastaje między obywatelami Cesarstwa i Królestwa, roztrząsać w urzędach Sądowych tego kraju, gdzie się sporny znajduje majątek, w czémbykolwiek on się zawierał. 2) Poszukiwania mieszkańców Cesarstwa i Królestwa, w razie niewypełnienia zawieranych między niemi długowych zobowiązań, umów i innych aktów pisanych, jeżeli będą w sobie zawierały: a) zabezpieczenie na majątkach, w tym albo w drugim kraju położonych, albo b) porękę osób, mających gdziekolwiek stałe zamieszkanie, odbywać: w *pierwszym* razie, w urzędach sądowych tego kraju, gdzie się znajdują majątki, służące na zabezpieczenie; w *drugim*, przy niewypłatności strony odwołowej czyli dłużnika, tam, gdzie się znajdują poręcznicy, albo gdzie ich majątki są położone. 3) Jeżeli pisane zobowiązania, umowy i akta, zawarte z mieszkańcami Cesarstwa i Królestwa, bez żadnego będą zabezpieczenia i poręki, tedy w razie ich niewypełnienia, poszukiwania czynić, podług uwagi poszukującego, albo 1) tam, gdzie się obecnie znajduje dłużnik, albo 2) tam, gdzie się powinno odbyć wypełnienie zobowiązania, lub umowy. 4) Kiedy zaś w akcie postanowionym będzie inny warunek o miejscu i sposobie roztrąsania mogących wynikać z nich sporów, w takim razie poszukiwanie odbywać tam, gdzie wzajemną zgodą będzie naznaczono. 5) O rzeczywistości długowego zobowiązania, umowy, albo innego aktu, ma się stanowić na osnowie praw tego kraju, podług którego praw i form akta były sporządzane. Jeżeli zaś akt podany będzie do uzyskania nie w tym kraju, gdzie został sporządzony, i ze strony odpowiadającej wyniknie spór o formalność sporządzenia aktu, tedy poszukujący obowiązany jest złożyć zaświadczenie, że akt został sporządzony zgodnie z prawami i formami drugiego kraju. Zaświadczenie to wydaje się przez ten urząd sądowy, któremu bezpośrednio podległy jest sąd, w którym akt sam był sporządzony; jeżeli zaś akt został sporządzony nie w sądzie, ale u Notaryusza albo Meklera, — tedy przez Sąd Cywilny pierwszego stopnia. Dla zapobieżenia fałszerstwu, świadectwo autentyczności i poświadczenia miejsca sądowego odbywa się porządkiem, w następującym artykule opisanym: 6) Wyroki miejsc urzędowych, tak Cesarstwa, jako i Królestwa, w sprawach o majątki i poszukiwania, przywodzą się do wypełnienia w tym kraju, gdzie one nastąpiły. Ale, kiedy na mocy wyroków sądowych w sprawach iskowych, przysądzone będzie uzyskanie, a majątek, z któregooby można było je skutecznie, w kraju tym nie będzie się znajdował, gdy tѣczasem w drugim kraju wykaże poszukujący należący do dłużnika majątek, — w takim razie wyrok przyprowadzić do wykonania w tym kraju, gdzie się majątek znajduje, i porządkiem prawami tego kraju ustanowionym: przy czѣm zachowywać, co następuje: *w Królestwie:* weszłe w prawną moc wyroki, nastaje w urzędach sądowych Cesarstwa, mają wypełniać na prośbę poszukującego, Prezydenci Sądów podległych. Dla tego poszukujący powinien przedewszystkiѣm otrzymać, z urzędu sądowego Cesarstwa, zaświadczenie o prawnej osnowie kopią wyroku, z napisem, że o jego wypełnienie zostawuje się mu prosić w Królestwie Polskiem, jakową kopią ma on załączyć do swej prośby. Podpisy osób, kopią zaświadczających, poświadczają się przez miejscowego Naczelnika Gubernii, który o każdym takimъ poświadczeniu uwiadamia Rządową Kommissyą Sprawiedliwości, a ta ostatnia, ze swej strony, daje o tém wiedzieć Prezydentowi właściwego Sądu. *W Cesarstwie.* Wyroki urzędów Sądowych Królestwa, wykonaniu podlegające, przyprowadzić do skutku także na prośbę poszukującego, przez właściwe urzędy, z przedstawieniem tych samych dokumentów. Podpisy osób, zaświadczających kopią sądowego wyroku, poświadczają się w Królestwie przez Rządową Kommissyą Sprawiedliwości, która o takowemъ poświadczeniu uwiadamia Naczelnika tej Gubernii, w której powinno się skutecznie wypełnienie wyroku, a Naczelnik Gubernii, daje ze swej strony wiedzieć o tém właściwemu urzędowi. W tych zdarzeniach, ani w Królestwie, ani w Cesarstwie urzędy sądowe i wykonawcze nie wchodzą w rozstrząsanie prawności poszukiwania i nastaje już o tém wyroku. Na autentyku Opinii Własną Jego Cesarzkiej Mości ręką napisano: „*Ma być pod-*

изводиться исполненіе рѣшенія; Начальникъ же Губерніи, съ своей стороны даетъ о томъ знать надлежащему мѣсту. При сихъ случаяхъ, ни въ Царствѣ, ни въ Имперіи судебныя и исполнительныя мѣста не входятъ въ разсмотрѣніе правильности иска и послѣдовавшаго уже по оному рѣшенія. На подлинномъ мѣтніи Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: „*Быть по сему.*“ Въ С. Петербургѣ, 12 Января 1838 года. (Опуб. Прав. Сен. 7 Февраля 1838 г.) (С. В.)

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

П р у с с і я.

Берлинъ, 4-го Марта.

Его Величество Императоръ Россійскій, здѣшнему каллиграфу и академическому художнику Августу Фридриху *Шуце* старш. въ воздаяніе трудовъ и усердія въ приготовленіи грамоты Его Величеству на право почетнаго гражданства города Берлина, пожаловать изволилъ драгоценный брилліантовый перстень, какъ знакъ Высочайшаго благоволенія. (A.P.S.Z.)

Ф р а н ц і я.

Парижъ, 24-го Февраля.

Палата Депутатовъ въ сегодняшнемъ своемъ засѣданіи, занималась разными поступившими къ ней прошеніями, и между прочими отъ жителей Мальосенскаго Кантона въ Воклузскомъ департаментѣ, въ которомъ они желали отдѣленія сего Кантона отъ Оранжскаго округа и соединенія его съ Карпентраскимъ округомъ, но сему воспротивился Министръ Внутрен. дѣлъ, объявляя, что требованіе Мальосенскаго округа Государствен. Совѣтъ нашель неопозволительнымъ, и онъ съ своей стороны не видитъ нужды, почему хотѣть перемѣны того, что существуетъ съ VIII года Республики, и наконецъ послѣ продолжительныхъ преній, приступлено къ обыкновенному порядку. — Военный Министръ прекратилъ разсматриваніе прошеній, предложеніемъ Палаты проекта закона на счетъ чрезвычайнаго прибавленія для покрытія расходовъ причиненныхъ осадою Алжирской области, при томъ этотъ же Министръ объявилъ, что будутъ предложены Палатѣ на разсмотрѣніе всѣ бумаги, касающіяся нынѣшняго положенія бывшаго Регента. Общая сумма требуемаго Министромъ прибавленія для подкрѣпленія гарнизона и доставки лошадей и военныхъ потребностей, простирается не менѣе какъ на 16,671,400 фр.

— Король давалъ вчера частную аудіенцію Виртембергскому Посланнику *Милину* и принялъ отъ него отзивное его письмо. Потомъ представлялся Его Велич. Баронъ *Гисель*, временный Виртембергскій уполномоченный въ Парижъ.

— Вчера происходило торжественное погребеніе Г-на *Сильвестра де Саси* на кладбищѣ *Père Lachaise*. Смертію Г-на *де Саси* ученый свѣтъ потерялъ самую чувствительную потерю со времени Кювье. Онъ былъ Профессоромъ Французской Коллегии и въ училищѣ иностранныхъ языковъ, непремѣннымъ Секретаремъ Академіи надписей и художествъ, хранителемъ восточныхъ рукописей Королевской Библіотеки; Инспекторомъ оріентальной типографіи, при Королевской типографіи и Перомъ Франціи. Имя *Саси* было еще славнѣе за границую, нежели въ отечествѣ. Въ Берлинѣ, въ Лондонѣ, Вънѣ, Ст. Петербургѣ и Константинополѣ, вездѣ имѣлъ онъ своихъ воспитанниковъ и почитателей. Слава его принесла Франціи честь болѣе, нежели всѣхъ другихъ.

— Третьяго дня вечеромъ привезены въ Парижъ 20 орудій завоеванныхъ въ Константино. Они имѣютъ длины отъ 5 до 6 фут., но всѣ почти заколочены или подобнымъ образомъ сдѣланы бесполезными. Отъ 7 до 8 самыхъ длинныхъ и богато украшенныхъ, очевидно изъ Испанскихъ литейныхъ. Всѣ онѣ поставлены будутъ въ домъ Иваллидовъ.

— Производство процесса противу *Лепрестр-Дюбокажа* и его сотоварищей, у которыхъ найдено болѣе 150 тюковъ съ патронами, дѣлательно будетъ продолжаться. Вчера дѣланъ обыскъ у винопродавца *Шарла*, у котораго открыли нѣкоторое количество пороха, раздѣленнаго на малыя связки. *Шарль* задержанъ.

— Завтра будетъ большой балъ въ пользу бѣдныхъ города. Билетъ стоитъ 25 фр., за что покупщикъ получаетъ два номера билетовъ къ лотереѣ, которая будетъ разыграна во время бала и для которой представлены очень драгоценныя предметы Парижскими купцами и художниками.

— Говорятъ, что будетъ сооруженъ памятникъ для побѣжденной Французской арміи при Ватерлоо. Слышно, что монументъ сей будетъ поставленъ возлѣ Белгійскихъ Львовъ. Маршалъ *Жераръ* наименованъ

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

P R U S S Y.

Berlin, 4-go Marca.

НАЈЛАСНІЕШЫЙ СЕБАРЪ ЕГОМОЩЬ РОССЫЙСКИ, Kalligrafowi i Artystcie Augustowi Fryderykowi *Schütze* starsz., w nagrodę szczególnychъ jego usiowań i troskliwości, w przygotowaniu dyplomu dla NAJLАСNІЕШЫХЪ ПАНА, na honorowe obywatelstwo miasta Berlina, udzielić raczył kosztowny pierścień brylantowy, jako znakъ Najwyższego zadowolenia. (A.P.S.Z.)

F R A N C Y J A.

Paryż, dnia 24 Lutego.

Izba Deputowanych на dzisiejшемъ свѣмъ posiedzeniu, zajmowała się różnemi podaniami do niej prośbami, pomiędzy którymi znajdowała się takъżъ podana od wielu mieszkańców Kantonu Malaucenne, w Departamencie Vauclusy, w której ciż żądali oddzielenia tego Kantonu od okręgu Orange i złączenia go z okręgiem Carpentras, lecz Minister Spraw Wewnętrznychъ sprzeciwił się temu, oświadczając, że Rada Stanu niezgadza się zezwolić na żądanie Kantonu Malaucenne, i że on ze swojej strony nie widzi, dla czego by chciało odmienić delimitacyą, która już istnieje od VIII roku Rzeczypospolitej, i nakoniec po długichъ rozprawachъ przystąpiono do porządku dziennego. — W ostatku, Minister Wojny przerwał rozpatrywanie prośb, przetożeniemъ Izbie projektu do prawa względemъ nadzwyczajnego przyzwolenia na zastąpienie wydatkówъ zъ przyczyny osadzenia okręgu Algierskiego, przy czémъ Minister oznajmił, że wszystkie akta, tyczące się teraźniejszego położenia byłej regencyi, będą przełożone Izbie na rozpatrzenie. Ogólna summa żadanego przez Ministra dodatku na wzmocnienie załogi, oraz zakupienie koni i materyałówъ wojskowych, wynosi niemniej jakъ 16,671,400 fr.

— Królъ dawałъ wczora Posłowi Wirtemberskiemu Hrabieму *Milinen*, audyencyą prywatną i przyjąłъ od niego listъ odwołujący go. Potémъ J. K. Mościъ prezentowałъ się Baronъ *Hügel*, który témczasemъ będzie Pełnomocnikiemъ Wirtemberskimъ w Paryżu.

— Wczora odbyłъ się uroczysty pogrzebъ P. *Silvestre de Sacy* na cmentarzu *Père Lachaise*. Przezъ zgonъ P. *de Sacy* światъ uczony poniósłъ najdotkliwszą stratę od śmierci Cuviera. P. *de Sacy* byłъ Professoreмъ wъ kolegiumъ francuzkiémъ i przy szkole językówъ wschodnichъ, dożywotnimъ Sekretarzemъ akademiiъ napisówъ i sztukъ pięknychъ, konserwatoremъ rękopisówъ oryentalnychъ biblioteki Królewskiej, Inspektoremъ typografii oryentalnej przy drukarni Królewskiej i Paremъ Francyi. Imię *Sacego* wъ cudzychъ krajachъ stało się daleko sławniejszymъ, jakъ we własnej ojczyźnie. W Berlinie, Londynie, Wiedniu, St. Petersburgu, Konstantynopolu miałъ swoichъ wychowancówъ i wielbicieli. Sława jego przedъ wszystkimi innymi, wzbogaciła honorъ Francyi.

— Zawczora wieczoremъ przywieziono do Paryża 20 działъ zdobytychъ wъ Konstantynie. Są one długie od 5 do 6 stop, lecz wszystkie prawie zagwożdżone albo innymъ sposobemъ uczynione niezdatnymi do użycia. 7 do 8 najdłuższychъ i najpiękniejъ ozdobionychъ działъ, widocznie pochodzą zъ fabrykъ hiszpańskich. Wszystkie umieszczone będą wъ domu Inwalidów.

— Processъ przeciwko *Leprestre-Dubocage* i jego spółtowarzyszomъ, u których znaleźć miarno więcej, jakъ 150 pakъ zъ ładunkami, czynnie odbywać się będzie. Wczora czynione przeszukanie u winiarza *Charle*, doprowadziło znowu do odkrycia pewnej ilości prochu, który rozdzielony byłъ na małe paczki. *Charle* wzięty zostałъ do więzienia.

— Jutro ma być tu dany wielki bal, na korzyśćъ ubogichъ miasta. Biletъ kosztuje 25 fr., za co nabywca otrzymuje 2 numera na loteryę, która ma się ciągnąć podczasъ balu, a wъ którą ciągnięte będą bardzo kosztowne przedmioty, na tenъ celъ przezъ paryżkichъ kupcówъ i wielu rzemieślnikówъ ofiarowane.

— Mówią, że podъ Waterloо ma być wystawiony pomnikъ dla zwyciężonego wojska francuzkiego. Słychać, że monumentъ tenъ umieszczony być ma wrazъ obokъ lwówъ belgickichъ. Marszałekъ *Gérard* mianowany

членомъ комиссіи назначенной для разсмотрѣнія сего плана.

— Въ *Messenger* содержится: „Извѣстно было, что *Эспартеро* за нѣкоторое время предположилъ дать рѣшительное сраженіе и гдѣ возможно блистательною побѣдою ослабить вліяніе *Кордовы* въ Мадридѣ. Вчера прибывшій изъ Байонны курьеръ, будто доставилъ извѣстіе, что *Эспартеро* на берегу Эбра произвелъ кровопролитное сраженіе, которое впрочемъ неблагоприятно рѣшено для Королевы. Не смотря на усилія *Эспартеры*, Христиносы послѣ значительнаго урона, состоявшаго въ 1,000 чел. убитыми, въ большемъ беспорядкѣ оставили поле сраженія. При семъ было бы печальнѣе всего то, что переходъ чрезъ Эбро былъ бы свободенъ и Португалетта была бы въ большой опасности.“ *)

— Въ *Sentinelle des Pyrenées* помещено извѣстіе, что предполагаемая Карлистами новая экспедиція, въ скоромъ времени отправится въ походъ подъ начальствомъ *Герге*. Солдаты экспедиціоннаго корпуса были совершенно обмундированы и вооружены. (A.P.S.Z.)

А н г л і я .

Лондонъ, 23-го Февраля.

Въ засѣданіи Парламента 15 ч. с. м. разсуждали объ обществахъ составленныхъ ремесленниками. — *Г. О'Коннелъ* обратилъ вниманіе Палаты на это обстоятельство, угрожающее общественному спокойствію. 15 ч. с. м. *Г-нъ Гротъ* внесъ проектъ, чтобы при выборахъ голоса собирались втайнѣ, и указалъ на злоупотребленія владѣльцевъ въ отношеніи людей, зависящихъ отъ нихъ, если кто либо изъ сихъ послѣднихъ осмѣлится имѣть собственное мнѣніе. Въ доказательство словъ своихъ, *Г-нъ Гротъ* поставилъ въ примѣръ Лорда *Хоттингетовера*, который въ послѣдствіе выборовъ въ Грантхамъ отказалъ продолженіе арендныхъ контрактовъ 27-ми арендаторамъ. Э тотъ частный случай можетъ дать понятіе о множествѣ подобныхъ злоупотребленій, случающихся въ Англіи. Приверженцы партіи Тори, опровергали, поочередно предложеніе *Г-на Грота*. Наконецъ Лордъ *Джонъ Россель* произнесъ, что если допустить при выборахъ собраніе голосовъ втайнѣ, слѣдуетъ также установить и тайныя совѣщанія въ Палатахъ; но какъ Парламентъ и Министры исполняютъ обязанности свои открыто при свидѣтеляхъ, необходимость требуетъ, чтобы кандидатъ на представителя избираемъ былъ явно, большинствомъ голосовъ избирателей. Лордъ присовокупилъ, что Правительство внесло бы отъ себя подобный проектъ, если бы не опасалось злоупотребленій со стороны тѣхъ, которые употребляютъ во зло все благонамѣренныя мѣры Правительства, и что богатые люди должны будутъ самимъ себя приписать вину, если не переставая при выборахъ дѣлать принужденія, вынудятъ Правительство ввести обычай собранія голосовъ втайнѣ, что могло бы имѣть худыя послѣдствія для Государства. Дальнѣйшія о семъ пренія отложены до слѣдующаго засѣданія. (О. Г. Ц. II.)

— Пароходъ *Иберія* доставилъ извѣстія изъ Лиссабона отъ 15-го ч. с. м. изъ коихъ видно, что опасеніе Правительства на счетъ высадки *Донъ-Мигуэля* въ Португаліи, кажется увеличиваются. Военный Министръ представилъ Кортесамъ подробный рапортъ обо всемъ, что только Правительство знаетъ о планахъ *Мигуэлистовъ*. *Донъ-Мигуэль* будто имѣетъ въ своемъ распоряженіи большія суммы, и говорятъ, что нѣкоторое число усерднѣйшихъ его приверженцевъ оставило Испанію, чтобы отправиться къ Карлистамъ въ Италію. Чтобы по крайней мѣрѣ со стороны моря затруднить какъ возможно набѣгъ, Правительство отправило два военныхъ корабля для крейсераства при устьѣ Гвадіаны. Впрочемъ въ публикѣ не вѣрятъ подлинности донесенія Военнаго Министра.

— Тюамскій Католическій Архіепископъ рѣшительно сопротивился начертанному Правительствомъ плану Ирландскаго національнаго просвѣщенія, какъ опасному для безпорочности и свободы Католическаго исповѣданія въ Ирландіи, такъ какъ по сему, учебныя книги по коимъ должно обучать закону Божію, были бы опредѣляемы коллегією установленною Парламентомъ и состоящею по большей части изъ протестантовъ. Архіепископъ объявилъ, что на каждаго Епископа, Святымъ Духомъ и наследникомъ Св. Петра, возложена обязанность, сморгать за своею паствою, и по сему никто кромѣ Папы не предпринимать ему книгъ, изъ коихъ должны получать религиозное просвѣщеніе дѣти въ его Епархіи.

jest członkiem, wyznaczonej do rozpatrzenia tego planu komisyyi.

— W *Messenger* czytamy: „*Espartero*, jak wiadomo, od niejakiego czasu, postanowił być, stanowczą rozpocząć walkę i gdzie można przez świetne zwycięstwo osłabić wpływ *Cordovy* w Madrycie. Wczora dopiero przybyły goniec z Bayonny miał przywieźć wiadomość, że *Espartero* na brzegu Ebru wydał krwawą bitwę, lecz która nie wypadła pomyślnie na stronę wojsk Królowej. Pomimo usiłowań *Espartery*, Krystyniści po znacznej stracie, wynoszącej na 1,000 ludzi w zabitych, w największym nieładzie cofnęli się z pola walki. Najsmutniejszém przy tém byłoby to, że teraz przechod przez Ebro byłby wolny i Portugaletta w wielkim niebezpieczeństwie.“ *)

— W *Sentinelle des Pyrenées* umieszczono wiadomość, że projektowana przez Karolistów nowa wyprawa wkrótce uda się pod rozkazami *Guergué* w pochod. Żołnierze, do korpusu wyprawy należący, byli zupełnie umundurowani i uzbrojeni. (A.P.S.Z.)

А н г л і я .

Лондонъ, дня 23-го Lutego.

Posiedzenie Parlamentu w dniu 15 b. m. przedstawiało nader ważne rozprawy, nad związkami rzemieślników. *P. O'Connell* zwrócił uwagę Izby na ten przedmiot, zagrażający powszechnemu dobru. W dniu 15, *P. Grote* wniósł projekt względem tajemnego przy wyborach głosowania, rozwijając go wytknął nadużycia, jakich się właściciele dopuszczają względem tych, którzy będąc w zależności od nich, osmielają się mieć własne zdanie; na dowód przytoczył, że sam *Lord Huttington*, w skutku wyborów w Grantham, 27 czynszownikom wymówił dalsze posiadanie dzierżaw. Ten wypadek w jednym miejscu, naprowadza na myśl, ile podobnych w całej Anglii przytrafić się musi? Wszyscy torysowie zbijali kolejno wniosek *P. Grote*, nakoniec zabrakł głos *Lord John Russel*, w którym dowodził, że chcąc uchwalić tajne przy wyborach głosowanie, potrzeba także wprowadzić zwyczaj, ażeby Izby tajemnie się naradzały, lecz, że parlament i ministrowie pełnią swe obowiązki otwarcie i przy świadkach, wynika ztąd potrzeba żeby kandydat na reprezentanta był głośną większością od wyborców do urzędu tego powoływany. Zakończył swą mowę uważając, że Rząd sam przedstawiłby w tym przedmiocie projekt, gdyby nie lękał się nadużyć ze strony tych, którzy wszelkich zbawienych zamiarów nadużywają, i że możni sami sobie przypiszą winę, jeżeli nie przestając ciągle używać w głosowaniach przymusu, spowodują Rząd, do zaprowadzenia tajemnego przy wyborach głosowania, co by największe zło, dla całego kraju spowodzić mogło. Dalsze rozprawy do następnego posiedzenia odłożono. (G.R.K.P.)

— Statek parowy *Iberia*, przywiózł wiadomości z Lissabonu, dochodzące do d. 15 t. m., z których dowiadujemy się, że obawy Rządu względem wyładowania *Don-Miguela* w Portugalii, zdają się powiększać. Minister Wojny podał Korteżom szczegółowy raport o wszyskkiem, co wiadomo Rządowi o planach *Migueli* stów. *Don Miguel* ma mieć w swoim rozporządzeniu wielkie summy pieniężne, i mówią, że pewna liczba najgorliwszych jego stronników, opuściła Włochy dla przyłączenia się do Karolistów w Hiszpanii. Ażeby przynajmniej ze strony morza, jak można, utrudzić najscie. Rząd wysłał dwa okręty wojenne, które krążąc mają około ujścia Guadiany. Zresztą nie wierzą w publiczności w autentyczność podania Ministra Wojny.

— Arcy-Biskup katolicki *Tuamu*, wyraźnie wyrzekł przeciwko ułożonego przez Rząd planu Irlandzkiego narodowego oświecenia, jako niebezpiecznego dla czystości i wolności religii katolickiej w Irlandyi, gdyż podług tego, księgi szkolne, z którychby się dawały nauki religii, byłyby przeznaczane od ustanowionego przez Parlament, i składającego się po większej części z protestantów, Kollegium. Arcy-Biskup oświadczył, że każdy Biskup ma sobie poleczone przez Ducha Świętego i następcę Piotra Ś-go, mieć pieczęć o swej owczarni, i nikt oprócz Papieża nie przepiszze mu ksiąg, z których wykładać się ma nauka religii dla dzieci w jego dycezyi.

*) Сравни сообщенію прежде телегр. депешу отъ 21 ч., по коей *Эспартеро* 19-го ч. изъ рекогносцировки не встрѣтивъ нападенія возвратился въ Гаро.

*) Porównać z tém udzieloną pierwiej depeszę telegr. z Bayonny pod d. 21, podług której, *Espartero* czyniąc wyścieczkę d. 19, powrócił do Haro, nie napotkawszy żadnego uderzenia.

— Въ Ласаи въ Вандьемской Землѣ, 22 Сентября было ужасное землетрясеніе. Наканунъ жители слышали какъ бы пушечный громъ и думали, что неподалеку происходитъ сраженіе Англійскихъ колонистовъ съ туземцами, наконецъ съ удивленіемъ замѣтили, что звукъ выходилъ изъ пещеръ подлѣ горъ. Ночью жители пробужденные трескомъ падающей башни и землетрясеніемъ, едва успѣли уйти на морской берегъ, многіе погибли подъ развалинами домовъ. Во время землетрясенія на горизонтѣ замѣченъ свѣтлыя полосы. (A.P.S.Z.)

ГЕРМАНІЯ.

Веймаръ, 24-го Февраля.

Здѣшній Профессоръ Д-ръ Кохъ, какъ извѣстно, предпринялъ весной 1836 г. путешествіе на Кавказъ, чтобы изслѣдованіями распространить кругъ ботаники и естественной исторіи. Будучи удовлетворенъ повсюду при своихъ ученыхъ изслѣдованіяхъ и восхищенный прелестями природы и многихъ древностей, представившихся взорамъ его, въ половинѣ Декабря пр. года онъ оставилъ Тифлисъ сдѣлавъ еще поѣздку въ изобилующія виномъ страны Кавказа, и по послѣднимъ извѣстіямъ, достигъ уже не безъ опасности высочайшихъ горъ отдаленныхъ Европу отъ Азій, чтобы пробраться въ Одессу. Отсюда онъ намѣренъ былъ отправиться чрезъ Москву въ Петербургъ и весной возвратиться въ отечество. Должно ожидать любопытныхъ свѣдѣній о его путешествіи и изслѣдованіяхъ. (A.P.S.Z.)

ИСПАНІЯ.

Мадридъ, 17-го Февраля.

Слышво, что сегодня съ домомъ Ротшильда заключенъ договоръ, въ слѣдствіе котораго Министерство будто сдѣлало уже заемъ. Вся сумма состоитъ изъ 20 мил. реаловъ, и будетъ употреблена для покрытій настоящихъ расходовъ. Остальное количество будетъ уплачено послѣ. Для отдачи займа наложена военная подать на остр. Кубу.

— Правительство предполагаетъ учредить Государствен. Совѣтъ, который будетъ состоять изъ 30 или 36 членовъ, 6 на каждое Министерство. Комиссія назначенная для образованія онаго, состоитъ изъ четырехъ депутатовъ и одного Сенатора.

— Генералъ Каронделетъ наименованъ Намѣстникомъ Старой Кастиліи. (A.P.S.Z.)

СИРІЯ.

Байрутъ, 20-го Января.

Съ нѣкотораго времени Сирія была театромъ важныхъ происшествій, и по всякому вѣроятію, приготавлиются еще важнѣйшія. Неудовольствіе съ Египетскимъ владѣніемъ достигло высочайшей степени; на многихъ мѣстахъ возгорѣлся уже мятежъ и нужно только искры, чтобы вспыхнулъ общій пожаръ. Друзы, которые при завладѣніи краемъ Египтянами, напередъ подали знакъ къ сопротивленію и никогда дѣйствительно не были покорены, теперь явно возмутились и еслибъ имѣли только оружіе и амуницію, то исчезло бы Египетское владѣніе въ Сиріи. Не смотря на худое ихъ вооруженіе, они уже выиграли нѣсколько сраженій. Войска Ибрагима опасаются ихъ чрезвычайно. Недавно у подошвы Ливана со стороны Дамаска 130 Друзовъ совершенно разбили отрядъ регуляр. войска изъ 300 чел., Полковникъ и 40 чел. убиты на мѣстѣ. Ибрагимъ-Паша очень огорченъ и угрожаетъ все уничтожить; но онъ не имѣетъ достаточной силы для исполненія проекта. Оружія и военныхъ припасовъ у него довольно, но мало людей. Войско съ нѣкотораго времени значительно уменьшено и онъ не смѣетъ слишкомъ раздѣлять свои силы, такъ какъ онъ своимъ поступкомъ возбудилъ неудовольствіе Порты, и по сему опасается Турецкаго войска стоящаго неподалеку границъ Сиріи. Но не только туземцы жалуются на Египетскія власти; даже въ самомъ войскѣ показываются явныя слѣды возмущеній. Побѣгъ между войскомъ съ каждымъ днемъ увеличивается а дезертеры уходятъ частію къ Друзамъ а частію въ Турецкія владѣнія. За нѣсколько дней 2000 солдатъ съ оружіемъ и амуниціею перешли къ Друзамъ умертвивъ своего начальника Генерала Мугаммеда-Пашу. Ибрагимъ посылаетъ одного за другимъ курьеровъ въ Каиръ, для полученія помощи отъ отца. — Новый наборъ производится съ большою строгостію и жестокостію, и какъ изданныя по сему приказанія въ Алеппо не довольно скоро были исполнены, то Ибрагимъ-Паша чтобы достигнуть своей цѣли, употребилъ слѣдующее средство. Великъ распространить слухъ, что Турецкія войска перешли границы и сильный отрядъ ихъ приближается къ Алеппо, чтобы, въ слѣдствіе договора съ Султаномъ, осадить сей городъ. Одною дня утромъ все военныя

— W Lasaye, w kraju Vandiemen, d. 22 Września, było mocne trzęsienie ziemi. W wigilię mieszkańcy słyszeli huk podobny do działowego, tak, iż rozumieli, że zaszła w bliskości bitwa pomiędzy angielskimi osadnikami a krajowcami; lecz z zadziwieniem postrzegli w końcu, że huk wychodził z jaskiń blisko gór. W nocy mieszkańcy obudzeni zostali łoskotem zapadającej wieży i trzęsieniem ziemi. Kto mógł, uciekał na brzeg morski, a bardzo wielu zginęło pod gruzami domów. Podczas trzęsienia ziemi, postrzegano na horyzoncie pasy jasne. (A.P.S.Z.)

НИЕМЦУ.

Weimar, 24-го Lutego.

Nasz Professor Dr. Koch przedsięwziął, jak wiadomo, wiosną 1836 podróż do Kaukazu dla rozszerzenia poznań botaniki i historii naturalnej w ogólności przez badania. Wszędzie zadowolony z wypadków naukowych swych usiłowań i przejęty wrażeniami zadziwiających piękności natury i wielu starożytności, które się stawiły oczom jego, w połowie Grudnia r. z. opuścił Tyflis, odbywszy pierwiej podróż do krain Kaukaskich, obfitujących w wino i podług ostatnich wiadomości, nie bez niebezpieczeństwa znajdował się już na najwyższych górach, rozdziałających Europę od Azji, dla dostania się do Odessy. Stamtąd udać się miał przez Moskwę do Petersburga, a na wiosnę powrócić do kraju. Oczekujemy udzieleni o jego interesującej podróży i badaniach.

НИЗЪПАНІА.

Мадридъ, 17 Lutego.

Слышасъ, że dzisiaj z domem Rotschildów zawarta została ugoda, skutkiem której, dla Ministerium залічено już pożyczkę. Cała summa wynosi 20 mill. realów i przeznaczona jest na zaspokojenie obecnych wydatków. Reszta wypłacona ma być później. Na оплатение pożyczки предназначенъ jest dochodъ z кантрыбучи wojennej z wyspy Кубу.

— Rząd zamierza ustanowić Radę Stanu, która składać się ma ze 30 do 36 Członków, po 6 dla każdego Ministerium. Wyznaczona do urzędzenia jej Kommissya, składa się ze 4 deputowanych i jednego Senatora.

— Jenerał Carondelet mianowany został Jenerałnym Kapitanem Starej Kastylii. (A.P.S.Z.)

СИРІЯ.

Байрутъ, 20 Styчня.

(Dzien. Smirn.) Od niejakiego czasu Syrya była widownią ważnych wypadków, i podług wszelkiego podobieństwa, przygotowują się jeszcze ważniejsze. Nieukontentowanie z władztwa Egiptskiego do najwyższego doszło stopnia; na wielu już mѣstach wybuchły bunty i potrzeba tylko iskry, ażeby się powszechny wzniecił pożar. Dрузowie, którzy przy zajęciu kraju przez Egipcyan, najpierwiej dali znak do oporu i nigdy rzeczywiście nie byli podbitemi, dzisiaj w otwartym są powstaniu i jeśliбъ tylko mieli broń i amunicyя, byłoby wtedy po panowaniu Egiptskiemъ w Syrii. Pomi-mo niedostatecznego ich uzbrojenia, wygrali jednak kilka już bitew. Wojska Ibrahima wszędzіe przed niemi pierzchają. Nie dawno u stop Libanu ze strony Dамаску oddział ze 300 ludzi regular. wojska, zupełnie pobity został przez 130 Друзовъ; Półковникъ i blisko 40 ludzi poległi на мѣjscu. Ibrahim Basza rozjątrzony jest do najwyższego stopnia i wszystkiemu zagraża zniszczeniem; lecz nie posiada dostatecznej sily do wykonania swych planów. Broni i materyałów wojskowych ma dosyć, lecz braknie mu ludzi. Wojsko jego od niejakiego czasu znacznie się zmniejszyło i on się nie odważy rozdziać siłę swoją на wiele części, w chwili, kiedy przez swoje postępowanie wzbudził niechęć Порты, i dla tego lęka się stojącego nie daleko od granic Syrii wojska Turецkiego. Lecz nie sami są krajowcy, którzy się uskarżają на władze Egiptskie; в wojsku nawet pokazują się ślady niespokojności. Dezerce pomiędzy wojskami wzrastają codzień, i zbiegowie uchodzą częścią do Друзовъ, а częścią в granice Turецkie. Przed kilkа dniami, 2,000 żołnierzy z bronią i amunicyя przeszło do Друзовъ, zamordowawszy swojego, dowódcę Jenerała Muhammeda Baszę. Ibrahim Basza wysłał jednego po drugim gońców do Kairu, prosząc pomocy u swojego ojca. — Nowy zaciąg odhywa się з wielką ścisłością i okrucieństwem, а ponieważ wydane в tym względzie rozkazy в Aleppo, nie dość прѣdko wykonane były, tedy Ibrahim Basza, dla osłabienia swojego celu, użył następnego środka. Kazał rozgłosić wieść, że wojska Turецkie przekroczyły granice, i mocny ich oddział zbliża się ku Aleppo, ażeby skutkiem ugody з Султанem, osadzić to miasto. Pewnego dnia rano, wszystkie władze cywilne i wojskowe, wraz

и гражданскія власти съ гарнизономъ оставили городъ, и вскорѣ потомъ въ самомъ дѣлѣ показали войска съ Турецкими штандартами и въ турецкихъ мундирахъ. Жители тотчасъ посѣпили въ городъ и съ радостію поздравили мнимыхъ Турокъ какъ освободителей своихъ отъ Египетскаго ига. Въ эту минуту внезапно съ разныхъ сторонъ въ городъ ворвался вышедшій утромъ гарнизонъ, заступилъ всѣ ворота, и около 5,000 мужескаго пола жителей Алеппо, находившихся вне города, такимъ образомъ захвачены и 2,800 сихъ несчастныхъ какъ годныхъ къ военной службѣ, безъ различія состоянія отправлены въ Египетъ. Прочіе принуждены были уплатить значительный денежный штрафъ. Замѣчательно, что на этотъ разъ, всѣ Христіане освобождены безъ выкупа. (A.P.S.Z.)

Разныя извѣстія.

Принцъ Іоаннъ Саксонскій, братъ царствующаго Короля, совершенно уже окончилъ переводъ Дантовой *Divina comedia*, который вскорѣ будетъ отпечатанъ въ типографіи Араольда въ Лейпцигѣ. Сочиненіе это заключается въ трехъ томахъ. Самый строгій критикъ, по долгу справедливости, помѣститъ знаменитаго переводчика въ число славныхъ писателей богатой Нѣмецкой литературы.

— По увѣренію *Journal de Paris*, Король Французовъ раздаетъ ежегодно бѣднымъ отъ 750 до 800 т. фр.; Королева же изъ собственныхъ суммъ 87,000 фр.; ежедневная милостыня, простирающаяся отъ 1,200 до 1,500 фран. не входитъ въ расчетъ выше означенныхъ суммъ.

— Императоръ Австрійскій назначилъ на издержки, по случаю Коронаціи Его Импер. Величества Королемъ Ломбардо-Венеціанскимъ 3,000,000 гульденовъ. Штаты означеннаго Королевства ассигновали на сей предметъ такую же сумму, желая отличить торжество сіе особеннымъ блескомъ роскоши.

(О. Г. Ц. П.)

ПЕРЕЧЕНЬ ПУТЕШЕСТВІЯ

Дерптскаго Профессора Ф. Паррота
къ *Северному Мысу* (Nord Cap), въ 1837 году.
(Das Inland, N. 1, 1838).

Чистая любовь къ наукамъ внушила мнѣ мысль совершить путешествіе къ Северному Мысу. Советъ Университета, одобривъ мое предпріятіе, вошелъ съ представленіемъ къ высшему начальству, о позволеніи мнѣ совершить путешествіе на иждивеніи Университета, и взять изъ его физическаго кабинета нужные для опытовъ инструменты. Государь Императоръ Всемилостивѣйше соизволилъ утвердить представленіе высшаго начальства. Ученая цѣль путешествія состояла: 1) въ астрономическихъ опредѣленіяхъ мѣсть и времени; 2) въ наблюденіяхъ за качаніемъ маятника, для точнѣйшаго опредѣленія вида земли, и 3) въ наблюденіяхъ надъ уклоненіемъ магнитной стрѣлки отъ меридіана, ея колебаніемъ, наклонностію къ горизонту, и различіями притягательной силы въ разныхъ мѣстахъ. Вместе со мною рѣшился предпринять это трудное путешествіе кандидатъ А. Нешель.

10-го Іюля выехали мы изъ Петербурга, и, черезъ Выборгъ, Куопіо и Улеоборгъ, прибыли въ Торнео, 23-го числа того же мѣсяца. Изъ сихъ тринадцати дней, провели мы два въ Куопіо, для магнитныхъ наблюденій, и одинъ, въ Улеоборгѣ, по другимъ дѣламъ. Въ Торнео, путешественникъ можетъ застать, за самую умѣренную цѣну, всѣмъ нужнымъ для дальнѣйшаго путешествія. Есть также люди, готовые помочь вамъ, по крайней мѣрѣ полезными совѣтами. Гостиница здѣсь превосходная. Не взирая на это, здѣсь весьма трудно составить точный планъ для проѣзда остальныхъ девятисотъ верстъ къ Северному Мысу, о которомъ даже въ Торнео знаютъ только по слуху.

Мы познакомились здѣсь съ добрымъ Шведомъ, изъ Мауно, въ 430 верстахъ къ северу отъ Торнео, прибывшимъ туда по частнымъ дѣламъ. Съ величайшимъ безкорыстіемъ предложилъ онъ намъ свои услуги, опытность и знаніе мѣстностей. Въ его сопровожденіи совершили мы любопытное плаваніе вверхъ теченія рѣкъ Торнео и Муоніо, на протяженіи пятисотъ пятидесяти верстъ, то между населенными, живописными, гористыми мѣстами, то между дремучими дѣсами, въ которые еще не проникли ни одинъ человекъ, то носясь по быстринамъ, то выплывая на зеркальную поверхность озеръ. Жители сихъ странъ сильнаго и красиваго телосложенія; честность составляетъ основу ихъ характера; о лжи, воровствѣ, обманѣ, которыми, казалось бы, благопріятствуютъ скудость почвы, недостатокъ всякой промышленности и отдаленность судебныхъ мѣсть, пу-

з залогою, опустили місто, и въ rzeczy samej wkrótce potem pokazały się wojska z Turcickimi chorągwiemi i mundurami. Mieszkańcy pospieszyli natychmiast do miasta, i pozdrowili mniemanych Turków głosnemi okrzykami radości, jako swych wyzwolicieli z jarzma Egipskiego. W tej chwili nagle z różnych stron wtargnęła znowu do miasta załoga, która rano była z niego wyszła, zajęła wszystkie bramy, i około 5,000 mieszkańców płci męskiej Aleppu, którzy się znajdowali za miastem, byli tym sposobem ujęci, z których 2,800 ludzi, jako zdolnych do służby wojskowej, bez różnicy stanu, wysłano natychmiast do Egiptu. Reszta musieli opłacić znaczne sztrafy pieniężne. Godnym jest uwagi, że tym razem wszyscy chrześcijanie, bez okupu uwolnieni zostali. (A.P.S.Z.)

ROZMAITE WIADOMOŚCI.

Хіаѣ Jan Sasi, братъ панującego Króla, nkończył już zupełnie tłumaczenie Danta *Divina comedia*, które w krótkim przeciągu czasu wyjdzie na widok publiczny z drukarni Arnolda w Lipsku. Dzieło to zajmuje trzy tomy, a najostrzejszy krytyk nie odmówi dostojnemu tłumaczowi znakomitego miejsca między pisarzami bogatej literatury niemieckiej.

— Wkrótce opuszczą prasę drukarską pamiętniki Хіаѣcia Tallejranda, który w tym przedmiocie miewa częste narady z jednym z najznakomitszych drukarzy Paryskich.

— Cesarz Austriacki przeznaczył na koszta swej Koronacyi na Króla Lomhardzko-Weneckiego 3,000,000 zł. reń. Taką samą summę uchwalily stany tego państwa, chcąc tak wielką uroczystość otoczyć całym blaskiem przepychu. (G.R.K.P.)

RYS PODRÓŻY

PROFESSORA DORPACKIEGO P. PARROTA
Do Przylądka Północnego (Nord Cap), w roku 1837.
(Das Inland, N. 1, 1838)

Samо zamiłowanie nauk podało mnie myśl odbycia podróży do Przylądka Północnego. Rada Uniwersytetu, przyjąwszy moje przedsięwzięcie, czyniła przedstawienie do wyższej Zwierzchności, o pozwolenie mi odbycia podróży kosztem Uniwersytetu, i wzięcia z fizycznego jego gabinetu potrzebne dla doświadczeń narzędzia. CESARZ JEJEGO MOŚĆ NAJJAŚKAWIEJ raczył utwierdzić przedstawienie wyższej Zwierzchności. Uczony cel podróży zawierał się; 1) w astronomicznych oznaczeniach miejsc i czasu; 2) w postrzeżeniach nad kotysaniem się wahadła, dla dokładniejszego oznaczenia kształtu ziemi, i 3) w postrzeżeniach nad zboczeniem igły magnesowej od południka, jej ruchem, pochyłością do horyzontu i nad różnicami siły przyciągającej w różnych miejscach. Razem ze mną postanowił przedsięwziąć trudną tę podróż kandydat A. Neszель.

Dnia 10-go Lipca wyjechaliśmy z Petersburga, i przez Wyborg, Kuopio i Uleoborg, przybyliśmy do Torneo, dnia 23-go tegoż mѣсяca. Z tych trzynastu dni, przepędziliśmy dwa w Kuopio, dla postrzeżeń magnesowych, i jeden w Uleoborgu, dla innych zatrudnień. W Torneo, podróżujący za najumiarkowaną ceną może się opatrzyć we wszystkie potrzeby do dalszej podróży. Są także ludzie, gotowi pomodzą, przynajmniej dobrymi radami. Dom zajezdny jest tu wyborny. Pomimo to jednakże, bardzo tu jest trudno ułożyć pewny plan przejechania pozostałych dziewięciuset wiorst do Przylądka Północnego, o którym nawet w Torneo wiedzą tylko z wieści.

Zabraliśmy tu znajomość z dobrym Szwedem z Мауно, o 430 wiorst na północ od Torneo, który tu przybył w prywatnym interesie. Z największą bezinteresownością ofiarował nam swe usługi, doświadczenie i znajomość miejsc. Odbyliśmy z nim ciekawą żeglugę w górę rzeki Torneo i Muonio, na przestrzeni pięciuset pięćdziesięciu wiorst wynoszącej, już to między zaludnionymi, małowniczymi, górzystymi miejscami, już to pomiędzy głębokimi lasami, do których żaden jeszcze nie zagłębiał się człowiek, już to hystremi płynąc nurkami, już to wypływając na zwierciadlaną powierzchnię jezior. Mieszkańcy tych krajów są mocnej i pięknej budowy ciała; cnota stanowi grunt ich charakteru; o kłamstwie, kradzieży, oszukaństwie, którym zdają się sprzyjać nieurodzajne grunta, niedostatek wszelkiego przemysłu i daleka odległość miejsc sądowych, podróżujący posłyszysz prędzej w całej Europie, niżeli

тешественникъ услышитъ скорѣе во всей Европѣ, нежели на отдаленныхъ берегахъ, прелестной рѣки Муоніо.

Поднимаюсь постоянно противъ теченія, при сильномъ западномъ вѣтрѣ, мы мало по малу достигли высоты 1,400 футовъ, и прибыли къ истоку рѣки и вмѣстѣ съ тѣмъ къ границѣ трехъ сѣверныхъ Державъ, соприкосновенныхъ въ этомъ пунктѣ. Дикій гребень горъ, отрогъ Скандинавскаго хребта Кіоленъ, отдвлялъ насъ отъ морскаго берега, до котораго оставался одинъ день пути. Вѣрный спутникъ проводилъ насъ и туда. Мы выткнули на берегъ озера наши лодки, съ нѣкоторыми дорожными припасами, и оставили ихъ тамъ безъ всякаго опасенія; навьючили инструменты и пожитки на восьмерыхъ дюжихъ Финновъ, и бодро пустились въ дорогу, окруженную высокими вершинами горъ, между большими и малыми озерами, черезъ быстрые ручьи, по роскошнымъ зеленымъ покатамъ горъ, снѣжнымъ равнинамъ и скалистымъ слоямъ, въ пустынь, тишину коей только по временамъ нарушалъ полетъ хищной птицы или ревъ водопада, саженъ во сто вышиною. Вдругъ представился нашимъ взорамъ, съ высоты, величественный берегъ Финмаркена: то былъ заливъ Лингенфіордъ, върывающійся въ землю на нѣсколько миль; онъ окруженъ несравненнымъ скалистымъ вѣнкомъ, иззубреннымъ тысячами скалъ, вершины коего поднимаются изъ моря до трехъ тысячъ футовъ.

Здѣсь путешественниковъ сажаютъ въ легкую узкую лодку, управляемую двумя сильными Норманами или опытными и безстрашными береговыми Финнами, и везутъ, попеременно на веслахъ или на парусахъ, по гладкой поверхности моря. Такимъ образомъ ѣдешь верстъ до трехъ сотъ по Сѣверному Морю, до самаго Сѣвернаго Мыса. Нельзя умолчать о городѣ Альтенѣ, который Леопольдъ ф. Бухъ описалъ столь привлекательнымъ образомъ, объ Альтенѣ, въ которомъ Британская промышленная дѣятельность открыла мѣдные рудники, и не поклониться дружески торговому Гаммерфесту, самому сѣверному городу Европы, съ его радушными и гостепріимными жителями.

Противные вѣтры задержали насъ въ морѣ довольно долгое время, и только 25-го Августа достигли мы до величественнаго, могучаго Сѣвернаго Мыса въ нашей лодкѣ, казавшейся ортховою скорлупою подлѣ скалистой стѣны въ тысячу футовъ вышиной. Простой, честный Норманъ живетъ, съ своимъ семействомъ, въ пяти верстахъ отъ Сѣвернаго Мыса, при бухтѣ, питающейся рыбною ловлею. Въ полночь, при свѣтломъ сѣверномъ сіяніи, постучались мы въ его дверь; онъ насъ принялъ радушно, охотно отвелъ намъ одинъ изъ своихъ домиковъ, построенный изъ привозныхъ бревенъ. Въ немъ находилась небольшая желѣзная печка, наполняемая плавнымъ лѣсомъ, постель, покрытая чистыми шкурами, старый столъ и нѣсколько стульевъ. Вотъ единственное убѣжище и всѣ удобства, которыя можно ожидать на Сѣверномъ Мысѣ! Стоявшая до того времени пасмурная погода, неблагоприятная для нашихъ астрономическихъ наблюдений, насъ крайне огорчала; но съ перваго утра послѣ нашего прибытія, мы проснулись отъ солнечнаго блеска и увидѣли самое ясное небо; сердца наши исполнились чувствомъ благодарности, и мы весело принялись за работу, чтобы не потерять ни одного изъ дарованныхъ намъ драгоценныхъ часовъ.

Въ двѣнадцать дней, въ продолженіе которыхъ почти безпрерывно стояла теплая и ясная погода, окончили мы благополучно всѣ предположенныя работы, и провели весь день 4-го Сентября на самомъ Сѣверномъ Мысѣ, занимаясь его измѣреніемъ и изслѣдованіемъ его формаціи. Едва покинули мы Сѣверный Мысъ, какъ поднялась сильная буря и не дозволила намъ продолжать плаваніе на лодкѣ; цѣлыя двѣнадцать сутокъ наслаждались мы въ Гавсунтѣ гостепріимствомъ добрыхъ Нормановъ.

Наступала зима; отъ Альтена отправились мы сухимъ путемъ, въ пріятномъ сопровожденіи молодого Лундскаго естествоиспытателя, объѣхавшаго Шпицбергенъ, и черезъ Лапландію, прибыли въ Торнео, частью пѣшкомъ, частью въ саняхъ, запряженныхъ оленями, частью на пловучемъ льдѣ рѣки Муоніо. Посреди всѣхъ трудностей дороги, честность добрыхъ Финновъ и участіе, встрѣчаемое въ ихъ пасторахъ, радовали сердце.

Мы проѣхали по Финляндіи, самымъ прямымъ путемъ, въ Гельсингфорсъ, въ которомъ всегда съ удовольствіемъ останавливаются всѣ образованные люди. При первомъ попутномъ вѣтрѣ перевезъ насъ черезъ Финскій Заливъ красивый военный бригъ Палинуръ, и 25-го Ноября ступили мы радостно на родимый берегъ.

Ф. Парротъ. (Свс. Пз)

na dalekich brzegach czarującej rzeki Muonio.

Плывучъ coraz dalej w górę rzeki, przy mocnym wie-
trze zachodnim, doszliśmy pomału do wysokości 1,400
stop, przybyliśmy do źródła rzeki, i razem do gra-
nicy trzech Mocarstw północnych, w tym punkcie scho-
dzących się. Dzikie gór wierzchołek, odnoga Skandy-
nawskiego grzbietu Kiolen, oddzielała nas od brzegu
morskiego, do którego zostawał jeden dzień drogi.
Wierny towarzysz podróży i tam nas przeprowadzał.
Wyciągnęliśmy na brzeg jeziora nasze łodzie, z niektóry-
mi zapasami podróżnymi, i zostawiliśmy je tam bez
żadnej obawy, naładowaliśmy narzędzia i żywność na
ośmiu silnych Fińczyków, i szybko puściliśmy się w dro-
gę, otoczoną wysokimi wierzchołkami gór, pomiędzy
wielkimi i małymi jeziorami, przez bystre ruczaje, przez
rozkoszne zielone pochyłości gór, śnieżne równiny i
skaliste warsty, w pustyni, której ciszę niekiedy tylko
przerывał lot drapieżnego ptaka albo szum wodospadu,
na sto sążni wysokiego. Nagle ujrzelśmy z wysokości,
wspaniałą brzeg Finmarkenu: była to zatoka Lingen-
fiord, zachodząca do ziemi na kilka mil; odnoga ta,
okrążona jest niezrównanym wieńcem skał, tysiącami
wierzchołków nastrzępionych, wznoszących się nad mo-
rze do trzech tysięcy stop.

Tu podróżujący wsiadają do lekkiej wąskiej ło-
dzi, sterowanej przez dwóch silnych Normanów albo
przez doświadczonych i nieustraszonych Finnów nad-
brzeżnych, i żeglują naprzemian wiosłami albo żaglami,
po gładkiej powierzchni morza. Tym sposobem jadą
do trzechset wiorst Północnym morzem, do samego
Przylądka Północnego. Nie można zamilczeć o mie-
ście Altenie, które Leopold von Buch tak pięknym
opisał piórem, o Altenie, w której Angielska czynność
przemysłowa odkryła kopalnię miedzi, i w niczem nie-
ustąpi handlowemu Hammerfestowi, najpółnocniejszemu
miastu Europy, z jego uprzejmymi i gościnnymi
mieszkańcami.

Wiatry przeciwna zatrzymały nas na morzu przez
czas dosyć długi, i ledwo 25-go Sierpnia dostaliśmy
się do wspaniałego, potężnego Przylądka Północnego
na naszej łodzi, która się wydawała, jak orzechowa łupina
obok skalistej ściany, tysiąc stop wysokiej. Prosty,
uczciwy Normandczyk, mieszka ze swoją rodziną o pięć
wiorst od Przylądka Północnego, przy zatoce, żyjąc
z rybołówstwa. O północy, przy pięknej Zorzy pół-
nocnej, zakłotaliśmy do drzwi jego; przyjął nas u-
przejmie, chętnie przeznaczył dla nas jeden ze swoich
domków, z przywożnych berwion wybudowany. Znaj-
dował się w nim niewielki piec żelazny, spławnym
drzewem napełniany, pościel, czystymi skórąmi reni-
ferów okryta, stary stoł, i kilka stołków. Oto jedy-
ny przytułek i wszystkie wygody, jakich się można
spodziewać na Przylądku Północnym! Trwająca do
tychczas pochmurna pogoda, która niesprzyjała astrono-
micznym naszym postreżeniom, bardzo nas smuciła;
ale pierwszego ranku po naszym tam przybyciu, blask
słońca nas obudził i zupełnie pogodnie ujrzelśmy nie-
bo; serca nasze napełniły się uczuciem dziękczynienia,
i wesoło wzięliśmy się do roboty, a żeby nie stracić
żadnej z darowanych drogich nam godzin.

We dwanaście dni, w przeciągu których prawie
nieustannie panowała piękna i ciepła pogoda, szcze-
śliwie ukończyliśmy zamierzone prace, i przepędzili-
śmy cały dzień 4-go Września na samym Przylądku
Północnym, zajmując się jego wymiarem i śledzeniem
jego formacyi. Zaledwo opuściliśmy Przylądek Pół-
nocny, wszczęła się mocna burza, która nie dozwoliła
nam żeglować dalej na łodzi; przez dwanaście dni do-
znawaliśmy w Hawesundzie gościnnosci dobrych Nor-
manow.

Nadeszła zima: z Altenu udaliśmy się drogą ląd-
ową, w przyjemnym towarzystwie młodego natura-
listy z Lunden, który objechał Spitzberg, i przez
Laponią przybyliśmy do Torneo, po części piechotą,
po części w sankach, reniferami zaprzężonych, po czę-
ści na pływających krach rzeki Muonio. Wśród całej
trudności drogi, uczciwość dobrych Fińczyków i ucze-
stnictwo okazywane przez ich pastorow, napełniały
nas radością.

Przejechaliśmy Finlandyą najprostszą drogą, do
Helsingfors, w którym chętnie zawsze zatrzymują
się wszyscy ludzie uczeni. Za pierwszym wiatrem
pomyślnym przewiozł nas przez Fińską odogę piękny
bryg wojenny Palinur; a dnia 25-go Listopada wysie-
dliśmy z radością na brzeg ojczysty.

F. Parrot. (P.P.)